

Na osnovu čl. 93. i 101. Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj 13/24), čl. 5. stav (1) tačka i) i 19. stav (1) tačka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 75/17) i čl. 7. stav (1) tačka i) i 12. stav (1) tačka d) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 03/18), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj dana 02.10.2024. godine donosi

ODLUKU
o upravljanju rizikom od pranja novca i
finansiranja terorističkih aktivnosti

I. Opšte odredbe

Član 1.
Predmet odluke

Ovom odlukom se propisuju

- a) pravila organizacije, upravljanje i odgovornost organa, funkcija i drugih zaposlenika obveznika;
- b) postupak procjene rizika cjelokupnog poslovanja i pojedinačne procjene rizika;
- c) način provođenja mjera identifikacije i praćenja transakcija i aktivnosti klijenta;
- d) upravljanje izdvojenim ili posebnim rizicima koji su karakteristični za poslovni model, proizvode ili usluge obveznika.

Član 2.
Upotreba pojmova

- (1) Pojmovi koji se koriste u ovoj odluci imaju značenje kao u Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljnjem tekstu: Zakon) i drugim podzakonskim aktima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija), u kojima su definisani.
- (2) Pojedini pojmovi koji se koriste u ovoj odluci, a nisu obuhvaćeni propisima navedenim u stavu (1) ovog člana, imaju sljedeće značenje:
 - a) **Rizik** je učinak i vjerovatnost pojave pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje. Rizik se odnosi na nivo rizika koji postoji prije primjene mjera ublažavanja rizika;
 - b) **Inherentni rizik** je nivo rizika prije smanjenja rizika;
 - c) **Rezidualni rizik** je nivo rizika koji ostaje nakon smanjenja rizika;
 - d) **Rizik u nastajanju** je rizik koji nikad prije nije bio utvrđen ili postojeći rizik koji se značajno povećao;
 - e) **Faktori rizika** su varijable koje, same po sebi ili u kombinaciji, mogu povećati ili umanjiti rizik koji predstavlja određeni pojedinačni poslovni odnos ili povremena transakcija;
 - f) **Izvor sredstava** je porijeklo sredstava uključenih u poslovni odnos ili povremenu transakciju. Uključuje i aktivnost kojom su stečena sredstva koja se upotrebljavaju u poslovnom odnosu (npr. lični dohodak, zarada klijenta);
 - g) **Izvor imovine** je porijeklo ukupne imovine klijenta (npr. nasljedstvo, štednja i sl.);

- h) **Nacionalna procjena rizika** (eng. *National risk assesment-NRA*)“ je Procjena rizika od pranja novca i finansiranja teroristički aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje u Bosni i Hercegovini koju donose nadležna tijela;
- i) **Klijenti obveznika** su lica koja uspostavljaju ili već imaju uspostavljen poslovni odnos kod obveznika ili obavljaju povremenu transakciju, lica u čije ime ili korist se uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija i lica koja obavljaju transakcije putem različitih vrsta posrednika;
- j) **Povremena transakcija** je transakcija koja se ne obavlja u okviru uspostavljenog poslovnog odnosa;
- k) **Nadzorni odbor** je lice ili grupa lica koja, u skladu sa zakonom, nadzire poslovanje obveznika i rad najvišeg rukovodstva;
- l) **Najviše rukovodstvo** je lice ili grupa lica koja, u skladu sa zakonom, vode i organizuju poslovanje obveznika i odgovorna su za obezbjeđivanje zakonitosti rada;
- m) **Prijenos putem zbirne datoteke** predstavlja skup od nekoliko pojedinačnih prijenosa novčanih sredstava ovdjeđenjenih u svrhu prijenosa.

Član 3.

Obveznici primjene

- (1) Odredbe ove odluke primjenjuju se na sljedeće obveznike:
 - a) banke i bankarske grupe,
 - b) mikrokreditne organizacije, lizing društva, mjenjače, faktoring društva;
 - c) druge finansijske organizacije za koje je zakonom propisano da posluju pod nadzorom Agencije.
- (2) Odredbe ove odluke primjenjuju svi obveznici iz stava (1) ovog člana, dok smjernice za analizu i procjenu rizika primjenjuju oni obveznici na koji se taj dio odnosi, imajući u vidu specifične okolnosti u vezi s rizikom klijenta, rizikom proizvoda, usluge ili transakcije, geografskim rizikom i rizikom načina uspostavljanja i odvijanja poslovnog odnosa i koje se odnose samo na te obveznike.

II. Organizacija, upravljanje, odgovornost

Član 4.

Odgovornost organa obveznika

- (1) Nadzorni odbor i najviše rukovodstvo obveznika (u daljnjem tekstu: Organi obveznika) su dužni da uspostave adekvatan sistem koji će osigurati opredijeljenost organa obveznika ka visokom nivou korporativnog upravljanja, a što obuhvata uspostavu adekvatnih mehanizama za borbu protiv pranja novca, finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje, u svim organizacionim jedinicama obveznika i svim poslovnim linijama.
- (2) Organi obveznika dužni su da promovišu integritet ovlaštenog lica i visok nivo standarda korporativnog upravljanja u komunikaciji sa zaposlenicima obveznika, a sve u cilju kvalitetnog upravljanja rizicima.
- (3) Najviše rukovodstvo obveznika je dužno da osigura provedbu sveobuhvatnih kontrola kojima će se obezbijediti da se Program iz člana 14. ove odluke u potpunosti provodi u praksi, te da redovno prate i provjeravaju primjerenost i djelotvornost uspostavljenih sveobuhvatnih kontrola.
- (4) Procedure obveznika treba da budu efikasne i da obuhvataju redovne postupke za odgovarajući i uspješan nadzor od strane najvišeg rukovodstva obveznika, sisteme internih kontrola, internu

reviziju, podjelu dužnosti, obuku odgovarajućih zaposlenika i ostale segmente koji su u uskoj vezi sa ovom oblasti.

- (5) Za provođenje politika i procedura obveznika Programom obveznika moraju biti jasno definisane odgovornosti i podijeljene na odgovarajuće nosioce tj. na odgovarajuće organizacione dijelove ili funkcije, najviše rukovodstvo, ostalo rukovodstvo i druge zaposlenike obveznika.
- (6) U slučaju kada je obveznik član finansijske grupe, organi obveznika, pored odgovornosti za usklađenosti politika i procedura za upravljanje rizikom sa zakonskim i podzakonskim propisima, imaju i odgovornost za kontrolu usklađenosti sa politikama i procedurama usvojenim na nivou finansijske grupe.

Član 5.

Ovlaštena lica

- (1) Nadzorni odbori obveznika dužni su da na rukovodnom nivou imenuju ovlašteno lice koje treba da ispunjava Zakonom propisane uslove za imenovanje, što može uključiti imenovanje i jednog ili više zamjenika ovlaštenog lica.
- (2) Obveznici su dužni srazmjerno veličini, vrsti, obimu i složenosti poslova koje obavljaju procijeniti broj zaposlenika potrebnih za obavljanje poslova sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, te osigurati uslove i sredstva za obavljanje ovih poslova.
- (3) Obveznici su dužni da ovlaštenom licu osiguraju:
 - a) najmanje dva izvršioca, u slučaju obveznika iz člana 3. stav (1) tačka a) ove odluke, a kod ostalih obveznika iz člana 3. ove odluke, najmanje jednog izvršioca. U većim obveznicima potrebno je procijeniti potrebu za angažmanom više izvršilaca;
 - b) ovlaštenja da izda nalog zaposlenicima za provođenje mjera, radnji i postupaka iz zakona, propisa i Programa i o tome izvještava organe obveznika;
 - c) svakodnevni potpuni i direktni pristup podacima, informacijama i dokumentaciji potrebnoj za obavljanje poslova iz njegove nadležnosti;
 - d) direktnu i neposrednu vezu sa organima obveznika;
 - e) da svakodnevno prima izvještaje o značajnim, neuobičajenim i sumnjivim transakcijama i aktivnostima klijenata.
- (4) Za obveznike koji imaju četiri ili manje zaposlenih, ukoliko nije imenovano, ovlaštenim licem smatra se zakonski zastupnik ili drugo lice koje vodi poslove obveznika, odnosno odgovorno lice obveznika prema zakonskim propisima.
- (5) Obveznici su dužni osigurati prisustvo ovlaštenog lica prilikom obavljanja neposrednog nadzora i osigurati da ovlašteno lice direktno komunicira sa predstavnicima Agencije i pruži im svu neophodnu pomoć za nesmetano vršenje neposrednog nadzora.

Član 6.

Obaveze i odgovornosti ovlaštenih lica

- (1) Ovlašteno lice odgovorno je za izvršavanje sljedećih zadataka:
 - a) osigurava, prati i koordinirati aktivnostima obveznika u cilju usklađenosti poslovanja obveznika s odredbama iz Zakona i podzakonskih propisa;
 - b) najmanje godišnje izvrši procjenu adekvatnosti postojećeg Programa, politika i procedura, provjeru procjene rizika i nadzornom odboru daje prijedloge za njihovo ažuriranje ili unaprijeđenje;
 - c) najmanje kvartalno podnosi izvještaj organima obveznika o postupanju obveznika i usklađenosti sa zahtjevima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih

aktivnosti kao i aktivnostima koje su poduzete protiv otkrivenih sumnjivih klijenata za obveznike iz člana 3. stav (1) tačka a) ove odluke, a za ostale obveznike iz člana 3. stav (1) ove odluke, najmanje jednom polugodišnje;

- d) osigurava ispravno i blagovremeno funkcionisanje linija izvještavanja;
 - e) učestvuje u definisanju i izmjenama operativnih procedura i u pripremama internih odredbi koje se tiču sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
 - f) učestvuje u izradi smjernica za provođenje kontrole povezane s otkrivanjem i sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
 - g) učestvuje u uspostavljanju i razvoju informatičke podrške u vezi s aktivnostima koje se odnose na otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti obveznika;
 - h) u svoje aktivnosti uključuje i elemente za internu istragu o odgovornosti zaposlenika koje je zanemarilo svoje dužnosti u ovoj oblasti;
 - i) sačinjava za nadzorni odbor obveznika prijedloge za unaprijeđenje sistema za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti obveznika, i daje prijedloge za otklanjanje uočenih slabosti u poslovanju obveznika i prijedloge za unaprijeđenje poslovanja obveznika;
 - j) pruža punu potrebnu podršku u aktivnostima koje provodi interna revizija obveznika;
 - k) učestvuje u pripremi profesionalne edukacije i programa obuke za zaposlene u oblasti sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.
- (2) Zamjenici su dužni da izvršavaju sve zadatke iz stava (1) ovog člana u odsustvu ovlaštenog lica, ali i da izvršavaju i sve druge zadatke propisane Zakonom i podzakonskim propisima.

Član 7.

Obuka zaposlenika obveznika

- (1) Obveznici su dužni da osiguraju stalnu obuku svih zaposlenika koji su obuhvaćeni programom za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Sadržaj ove obuke mora obuhvatiti najmanje sljedeće teme iz oblasti koja je predmet ove odluke:
- a) zakonske obaveze obveznika i obaveze iz drugih propisa;
 - b) program, politike i procedure obveznika;
 - c) detaljne elemente politike "upoznaj svog klijenta";
 - d) opasnosti od pranja novca i rizici za obveznika i lične odgovornosti zaposlenika;
 - e) mogućnosti i slabosti finansijskih institucija u sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje;
 - f) odgovornosti i ovlaštenja ovlaštenog lica obveznika;
 - g) sistem internih kontrola;
 - h) sistem interne revizije.
- (2) Periodičnost i teme obuke iz prethodnog stava obveznici treba da prilagode realnim potrebama svojih određenih organizacionih dijelova, funkcija i/ili zaposlenika. Radi pravovremenog usklađivanja sa novim zahtjevima i upoznavanja sa novim pojavama, kao i održavanja već stečenog znanja i iskustava svojih zaposlenika obveznici su dužni da uspostave program redovne obuke.
- (3) U odlučivanju o potrebnosti, vrsti i obimu obuke iz stava (2) ovog člana obveznici su dužni da prilagode fokus obuke zavisi od toga da li se radi o novim zaposlenicima koji imaju direktni kontakt sa klijentima, zaposlenicima koji rade sa novim klijentima, zaposlenicima koji kontrolišu da li je rad obveznika usklađen za zahtjevima zakona i drugih propisa, rukovodstvu i/ili nadzornom odboru, i.d.

- (4) Putem programa obuke obveznici su dužni da osiguraju da svi relevantni zaposlenici u potpunosti razumiju važnost i potrebe za što uspješnijim provođenjem politike “upoznaj svog klijenta” i da takvo razumijevanje bude ključ uspjeha u njihovoj provedbi.

Član 8.

Interne linije izvještavanja

- (1) Obveznici su dužni da donesu procedure za interno izvještavanje nadležnih organa o Zakonom propisanim transakcijama, sumnjivim sredstvima i sumnjivim klijentima. Linije za izvještavanje, unutar organizacije obveznika, moraju biti jasno definisane.
- (2) Obveznici su dužni da uspostave odgovarajući sistem izvještavanja koji će omogućiti adekvatnu komunikaciju, razmjenu informacija i saradnju na svim organizacionim nivoima i relevantnim zaposlenicima na svim nivoima kod obveznika te da obezbijedi blagovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su neophodne za efikasno upravljanje rizikom.
- (3) Uspostavljeni sistem izvještavanja kod obveznika, osim redovnog izvještavanja, treba da omogući i blagovremeno informisanje svih relevantnih nivoa o utvrđenim nedostacima u sistemu za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, poduzetim korektivnim mjerama i rokovima utvrđenim za njihovo ispravljanje.
- (4) Interne linije izvještavanja moraju biti redovne i efikasne, dostupne svim dijelovima obveznika i licima koja imaju obavezu izvještavanja, u skladu sa interno propisanim izvještajnim politikama i procedurama.

Član 9.

Eksterne linije izvještavanja

- (1) Obveznici su dužni da donesu procedure za izvještavanje nadležnih organa izvan obveznika, u skladu sa zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona, o svim propisanim informacijama i podacima.
- (2) Informacije i podaci o sumnjivim transakcijama, sredstvima i aktivnostima klijenata koje obveznici dostavljaju Finansijsko obavještajnom odjelu (u daljnjem tekstu: FOO) moraju biti tačne, potpune, sažete i dostatne za dalje postupanje.
- (3) Obveznici su dužni da u potpunosti i blagovremeno izvršavaju svoje izvještajne obaveze prema zakonom propisanim institucijama.

Član 10.

Interna revizija

- (1) Interna revizija obveznika je dužna da provodi redovnu procjenu procesa i sistema upravljanja rizikom u poslovanju obveznika kako bi se obezbijedilo da se ovaj rizik na odgovarajući način identifikuje, mjeri, odnosno procjenjuje, prati, analizira i kontroliše, da se o istom adekvatno izvještava, te da se poduzimaju odgovarajuće mjere za njegovo ograničavanje i ublažavanje.
- (2) Usklađenost poslovanja obveznika sa zahtjevima zakona i propisa treba da bude predmet nezavisne procjene od strane funkcije interne revizije u obveznicima, što uključuje procjenu adekvatnosti politika, procedura, mjera, radnji i postupaka obveznika.

Član 11.

Obaveze i odgovornosti interne revizije

- (1) U cilju ispunjenja svojih zadataka i obaveza interna revizija obveznika je dužna da:
 - a) svojim izvještajima obuhvati nalaze i ocjene efikasnosti obveznika po svim pitanjima propisanim zakonom i propisima, programom, politikama i procedurama obveznika kojim

- su regulisane obaveze obveznika za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje u svim segmentima poslovanja obveznika uključujući i adekvatnost politika i procedura;
- b) izvrši procjenu provedbe mjera za utvrđivanje prihvatljivosti klijenta i klasifikacije klijenata u rizične skupine;
 - c) izvrši procjenu provedbe mjera identifikacije klijenta;
 - d) izvrši procjenu provedbe mjera praćenja transakcija i aktivnosti klijenata, s fokusom na kanale distribucije koji omogućavaju veći stepen anonimnosti;
 - e) ocijeni funkcionisanje sistema internih kontrola;
 - f) ocijeni funkcionisanje internih i eksternih linija izvještavanja;
 - g) ocijeni adekvatnost provedene obuke i primjene restriktivnih mjera;
 - h) sačinjava izvještaje koji treba da sadrže sve informacije i preglede testiranih uzoraka na osnovu kojih je data ocjena;
 - i) o svojim nalazima i ocjenama uredno, odnosno periodično, najmanje jednom godišnje, izvještava organe obveznika u skladu sa zakonom, te nadzornom odboru i najvišem rukovodstvu obveznika daje preporuke za unaprijeđenje sistema internih kontrola i poslovanja obveznika.
- (2) Pored aktivnosti navedenih u stavu (1) ovog člana, zaposlenici interne revizije u obveznicima su dužni da posvete pažnju praćenju aktivnosti koje su obveznici dužni da poduzmu na osnovu nalaza i ocjena datih od interne revizije, eksterne revizije i nadležnih organa.

Član 12.

Obaveza obavljanja vanjske revizije

- (1) Obveznici su dužni da sa nezavisnim vanjskim revizorskim društvima ugovore i obavljanje revizije i ocjene usklađenosti poslovanja sa zahtjevima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje, uz obavezno korištenje tehnike testiranja.
- (2) U cilju ispunjenja svojih zadataka i obaveza vanjski revizor dužan je dati ocjenu:
 - a) provođenja zakonskih i drugih propisanih obaveza obveznika;
 - b) provođenja Programa politika i procedura;
 - c) pridržavanja pravila upravljanja rizikom;
 - d) adekvatnosti obavljanja poslova kontrolnih funkcija;
 - e) adekvatnosti informacionog sistema;
 - f) blagovremenosti, pravilnosti, tačnosti i potpunosti izvještavanja nadležnih organa;
 - g) adekvatnosti i djelotvornosti sistema internih kontrola u vezi upravljanja rizikom.
- (3) Ugovor sa vanjskim revizorom se zaključuje na način i u rokovima definisanim propisima kojima se uređuje revizija finansijskih izvještaja.
- (4) Vanjski revizor dužan je nakon obavljene revizije sačiniti izvještaj o izvršenoj reviziji na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Federaciji Bosne i Hercegovine. Izvještaj treba da obuhvati nalaze i ocjene efikasnosti obveznika po svim pitanjima propisanim zakonom i propisima, programom, politikama i procedurama obveznika kojim su regulisane obaveze obveznika za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje.
- (5) Vanjski revizor dužan je u pisanoj formi, bez odgađanja obavijestiti Agenciju, nadzorni odbor i najviše rukovodstvo obveznika o:
 - a) utvrđenim nezakonitostima ili činjenicama i okolnostima koje mogu na bilo koji način ugroziti daljnje poslovanje obveznika;

- b) težem kršenju internih akata;
 - c) značajnijoj slabosti u uspostavi sistema internih kontrola ili propustima u primjeni sistema internih kontrola;
 - d) činjenicama koje bi mogle dovesti do neusklađenosti poslovanja obveznika sa zahtjevima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje.
- (6) Dostava podataka Agenciji iz stava (4) ovog člana ne smatra se kršenjem obaveze revizora o čuvanju povjerljivih informacija koja proizlazi iz propisa koji uređuje oblast revizije ili iz ugovora.
- (7) Vanjski revizor dužan je da na zahtjev Agencije dostavi u pisanoj formi potrebna pojašnjenja u vezi sa izvještajem o izvršenoj reviziji i druge podatke koji su Agenciji potrebni za obavljanje nadzora.

Član 13.

Odbijanje revizorskog izvještaja i ograničenja

- (1) Ako Agencija utvrdi da vanjska revizija segmenta sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje nije obavljena ili da revizorski izvještaj nije sastavljen u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima donesenim na osnovu zakona, propisa kojim se uređuje računovodstvo i revizija i pravilima revizorske struke ili ako obavljenom supervizijom poslovanja obveznika ili na drugi način utvrdi da revizorska ocjena nije zasnovana na istinitim i objektivnim činjenicama, može odbiti revizorski izvještaj i zahtijevati od obveznika da reviziju obave ovlašteni revizori drugog društva za reviziju ili, kada to ocijeni potrebnim, sama direktno imenuje revizora, a na trošak obveznika.
- (2) Društvo za reviziju obveznika i ovlašteni revizor koji obavlja reviziju obveznika ne može biti lice čiji izvještaj o obavljenoj reviziji sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje za prethodnu poslovnu godinu Agencija nije prihvatila.

III. Interni akti

Član 14.

Program, politike i procedure

- (1) Obveznici su dužni da usvoje i primijene odgovarajuće interne akte i uspostave kontrolne postupke kojima će, radi efikasnog upravljanja rizikom obuhvatiti sve radnje i mjere za sprečavanje i otkrivanje pranja novca, finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje, a koje su definisane Zakonom, podzakonskim aktima donesenim na osnovu Zakona, uključujući i NRA.
- (2) Obveznici su dužni da donesu Program za provođenje aktivnosti iz člana 1. ove odluke čiji sastavni dio čine odgovarajuće politike i procedure.
- (3) Odredbe Programa kao i sve politike i procedure obveznici su dužni da u potpunosti provode u svom sjedištu, u svim filijalama i drugim organizacionim dijelovima u zemlji i u svim filijalama ili drugim organizacionim dijelovima koje imaju u inostranstvu. Posebnu pažnju obveznici su dužni da posvećuju aktivnostima njihovih filijala i drugih organizacionih dijelova u inostranstvu.
- (4) Aktima iz stava (1) ovog člana i u njihovom provođenju obveznici su dužni da osiguraju visoke etičke i profesionalne standarde odgovornih zaposlenika i efikasno sprečavanje mogućnosti da budu zloupotrebjeni u svrhu pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti ili širenja oružja za masovno uništenje, bili toga svjesni ili ne.

- (5) Obveznici su dužni da obezbijede primjenu akata iz stava (1) ovog člana, utvrđivanjem odgovarajućih postupaka i mehanizama interne kontrole.

Član 15.

Sadržaj Programa, politika i procedura

- (1) Obavezni dio Programa iz člana 14. ove odluke su politike i procedure kojima se uređuju sljedeći segmenti:
- procjena rizika i prihvatljivost klijenta,
 - identifikacija klijenta,
 - praćenje poslovnih odnosa i transakcija,
 - upravljanje rizikom.
- (2) Politike i procedure za provedbu politika iz stava (1) ovog člana se moraju zasnivati na procjeni rizika i primjeni principa „upoznaj svog klijenta“.
- (3) Politike iz stava (1) ovog člana moraju biti odobrene od strane nadzornog odbora, a procedure za provedbu ovih politika treba odobriti najviše rukovodstvo obveznika.
- (4) Obveznici su dužni politikama i procedurama definisati ciljeve, procese, obim i način rada sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje. Politikama i procedurama obveznici su dužni naročito da definišu:
- koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za obveznika, kao i da propišu sveobuhvatne procedure za provođenje te politike;
 - metodologiju procjene rizika cjelokupnog poslovanja;
 - metodologiju procjene rizika klijenta, poslovnog odnosa i transakcije;
 - mjere identifikacije klijenta i praćenja transakcija i aktivnosti klijenta na način i pod uslovima određenim Zakonom;
 - mjere i radnje koje će se poduzimati prema klijentima s kojima nije uspostavljen poslovni odnos, ali za koje se obavljaju povremene transakcije;
 - mjere i radnje koje će se poduzimati u cilju provedbe restriktivnih mjera;
 - određivanje proizvoda ili usluga koje obveznik neće pružati klijentima određene kategorije rizika;
 - poduzimanje pojačanih mjera za upravljanje rizicima i ublažavanje rizika tamo gdje je identifikovan visoki nivo rizika;
 - poduzimanje pojednostavljenih mjera za upravljanje rizicima i otklanjanje rizika tamo gdje je identifikovan niski nivo rizika;
 - upravljanje izdvojenim ili posebnim rizicima koji su karakteristični za poslovni model, proizvode ili usluge obveznika;
 - imenovanje ovlaštenog lica i njegovih zamjenika; položaj istih u organizacijskoj strukturi obveznika, ovlasti i odgovornosti ovlaštenog lica i njegovog zamjenika;
 - zaštitu od neovlaštenog odavanja podataka o licima iz tačke k) ovog stava i drugih postupaka koji mogu uticati na neometano vršenje njihovih dužnosti;
 - odgovarajući postupak utvrđivanja i provjere uslova pri zasnivanju radnog odnosa i angažovanju lica van radnog odnosa kod obveznika, koji učestvuju u provedbi Zakona i na temelju donesenih podzakonskih propisa, kao i postupak dalje provjere tih uslova tokom trajanja radnog odnosa/angažmana;
 - ovlasti i odgovornosti svih zaposlenika obveznika koji učestvuju u provedbi Zakona i na temelju njega donesenih podzakonskih propisa;

- o) postupak anonimnog internog prijavljivanja kršenja odredbi Zakona i podzakonskih propisa, uključujući vođenje evidencija i definisanje aktivnosti koje će obveznik poduzimati po izvršenim anonimnim prijavama;
 - p) modele upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje;
 - q) načine i modele upravljanja usklađenošću poslovanja obveznika s odredbama iz Zakona i na temelju njega donesenih podzakonskih propisa;
 - r) uspostavljanje odgovarajućih linija izvještavanja unutar obveznika, kao i linija izvještavanja prema nadležnim institucijama;
 - s) čuvanje, pristup i raspolaganje podacima, informacijama i dokumentaciji prikupljenoj u skladu sa Zakonom i podzakonskim propisima;
 - t) način vođenja i sadržaj evidencija prikupljenih podataka;
 - u) stručno osposobljavanje i obuku zaposlenika obveznika;
 - v) obavljanje nezavisne interne i vanjske revizije sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje, kada je to primjereno veličini i prirodi posla obveznika.
- (5) Politike, procedure i kontrolni postupci iz stava (1) ovog člana moraju biti srazmjerni veličini obveznika, vrsti, obimu i složenosti poslova koje obavlja obveznik.

Član 16.

Priručnik

Da bi povećali stručne sposobnosti i efikasnost svojih zaposlenika obveznici su dužni da izrade sveobuhvatan priručnik kojim će biti obuhvaćeni zakoni i podzakonski propisi kojim je regulisano sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, program obveznika sa svim politikama i procedurama, pravila za ponašanje zaposlenika, metode otkrivanja nezakonitih i sumnjivih aktivnosti, odgovornosti i ovlaštenja ovlaštenih lica, opisi upečatljivih primjera zloupotreba, program za obuku zaposlenika i smjernice nadležnih organa.

IV. Mjere identifikacije, praćenja transakcija i aktivnosti klijenata

Član 17.

Identifikacija klijenta

- (1) Obveznici su dužni da provode detaljne i sveobuhvatne mjere identifikacije klijenata. Ove mjere će zavisiti od kategorije rizika kojoj pripadaju pojedini klijenti i proizvodi ili usluge koje će klijenti koristiti. U zavisnosti od ovih kategorija obveznici će primijeniti proporcionalne mjere identifikacije klijenata. Mjere identifikacije mogu biti: pojednostavljene, standardne i pojačane.
- (2) Postupak identifikacije se provodi na početku uspostave poslovnih odnosa. Međutim, da bi se osiguralo da su dokumenti još uvijek važeći i relevantni, obveznici su dužni da provode redovne preglede prikupljenih dokumenata.
- (3) Obveznici će mjere identifikacije i praćenja iz st. (1) i (2) ovog člana, provoditi i tokom trajanja poslovnog odnosa sa klijentom na temelju procjene rizika, ili kada se promijene relevantne okolnosti u vezi sa klijentom, u svim slučajevima kada se obavljaju značajne transakcije, kada se pojavljuju značajne promjene u načinu na koji klijent koristi proizvode, usluge obveznika, kada obveznik značajno mijenja standarde za dokumentovanje identiteta ili transakcija klijenta ili kada je to u obavezi uraditi na osnovu odredbi Zakona.

- (4) Kod uspostave poslovnih odnosa sa novim klijentima, kao i u slučajevima iz st. (2) i (3) ovog člana, obveznici su dužni da izvrše verifikaciju klijentovog identiteta koristeći pouzdane, nezavisne izvore dokumenata, podataka ili informacija.
- (5) Verifikacija identiteta klijenta se mora okončati prije uspostave poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije. Izuzetno, obveznik može verifikaciju izvršiti u toku uspostave poslovnog odnosa ako je to potrebno kako ne bi došlo do prekida uobičajenog poslovanja i u slučaju gdje je rizik nizak. U takvim situacijama spomenuti postupci provode se što je prije moguće nakon prvog kontakta.
- (6) Izuzetno od stava (5) ovog člana obveznici, mogu uspostaviti poslovni odnos pod uslovom da postoje odgovarajući zaštitni mehanizmi koji osiguravaju da klijenti ili neko u njihovo ime ne provodi transakcije dok nije postignuta potpuna usklađenost sa Zakonom propisanim zahtjevima o identifikaciji i praćenju.

Član 18.

Obaveze prilikom provođenja mjera identifikacije klijenta

- (1) Obveznici su dužni da utvrde i verifikuju identitet klijenta na osnovu dokumenata, podataka ili informacija prikupljenih iz pouzdanih i nezavisnih izvora, kao i dokumenata koji su propisani drugim odgovarajućim propisom ili putem elektronske identifikacije u skladu sa zakonom. Posebnu pažnju obveznici treba da posvete nerezidentnim klijentima kao i novim klijentima koji nisu fizički prisutni prilikom uspostave poslovnog odnosa odnosno u postupku obavljanja transakcije.
- (2) U slučajevima kada obveznici saznaju da nemaju dovoljno informacija o nekom postojećem klijentu dužni su da poduzmu hitne mjere i prikupe informacije, odnosno dužni su da odmah i na najbrži mogući način izvrše verifikaciju promijenjenih identifikacionih podataka.
- (3) Obveznici su dužni da za identifikaciju klijenta i svaki pojedinačni proizvod propišu standarde o vrsti potrebne dokumentacije i vremenskom periodu za čuvanje te dokumentacije, a najmanje u skladu sa odgovarajućim propisima za čuvanje dokumenata.
- (4) Obveznici ne mogu uspostaviti poslovni odnos niti obavljati poslovanje sa klijentom koji insistira na njegovoj anonimnosti ili koji se prilikom identifikacije koristi lažnim imenom, prezentira netačne identifikacione podatke i krivotvorenu dokumentaciju. U ovakvim slučajevima obveznici su dužni sačiniti zabilješku o poslovnom kontaktu sa klijentom i razmotriti dostavljanje prijave FOO, u skladu sa Zakonom.
- (5) Ako bi sprovođenje mjera identifikacije i praćenja izazvalo sumnju kod klijenta da obveznik sprovodi radnje i mjere radi dostavljanja podataka FOO-u, obveznici su dužni da obustave poduzimanje tih radnji i mjera i o tome sastave službenu zabilješku u pismenoj formi, koju odmah i bez odlaganja treba dostaviti FOO-u.
- (6) Prilikom provedbe standardnih i pojačanih mjera identifikacije obveznici su dužni da izvrše provjeru dokumenata kao i provjeru da li klijent sa kojim uspostavljaju poslovni odnos zaista postoji, da li je na registriranoj adresi, da li zaista obavlja navedene poslovne aktivnosti.
- (7) Zahtjevi prema klijentima treba da budu stepenovani zavisno od kategorije rizika klijenta tako da se za klijente niskog rizika provodi pojednostavljeni postupak identifikacije, za klijente za srednjim rizikom standardni postupak identifikacije i praćenja te za klijente sa visokim rizikom pojačane mjere identifikacije i praćenja.

Član 19.

Pojednostavljene mjere

- (1) Pojednostavljene mjere identifikacije obveznici mogu primijeniti u slučajevima kada poslovni odnos uspostavlja sa klijentima koji su:
 - a) državni organi i institucije, bez obzira na nivo organizacije državne strukture (država, entiteti, distrikt, kantoni, općine);
 - b) javna preduzeća i institucije čiji su osnivači državni organi i institucije iz tačke a) ovog stava;
 - c) obveznici provođenja mjera na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, nad kojima nadzor u vezi sa primjenom Zakona i drugih propisa u vezi sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti vrše organi i agencije koji su osnovani u skladu sa posebnim zakonima;
 - d) drugi klijenti, pravna i fizička lica, za koje obveznik na osnovu analize rizika utvrdi da nose nizak rizik.
- (2) Obveznici mogu primijeniti mjere pojednostavljene identifikacije i praćenja klijenta u odnosu na povremenu transakciju za koju procijene da predstavlja nizak rizik uvažavajući i rezultate NRA.
- (3) Obveznici su dužni prikupiti dovoljno informacija za utvrđivanje da li klijent ispunjava uslove za primjenu pojednostavljenih mjera identifikacije i praćenja.
- (4) Kad se pojavi sumnja da je riječ o aktivnostima pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti ili širenja oružja za masovno uništenje u vezi s klijentom, transakcijom ili uslugom na koju su primijenjene pojednostavljene mjere, obveznici su dužni izvršiti dodatnu procjenu i primijeniti pojačane mjere.
- (5) Obveznici su dužni, Zakonom propisane podatke i informacije o klijentu, prikupiti i provjeriti uvidom u original ili ovjerenu kopiju validnih isprava ili dokumentacije u kojoj su zapisani podaci i informacije o klijentu kao što su: lični identifikacioni dokumenti, izvodi iz odgovarajućih registara, ostala poslovna dokumentacija ili na drugi način propisan Zakonom, a uzimajući u obzir i izvršene analiza rizika.

Član 20.

Standardne mjere

- (1) Standardne mjere identifikacije i praćenja obuhvataju utvrđivanje i verifikaciju identiteta klijenta i stvarnog vlasnika, pribavljanje i procjenu informacija o svrsi i namjeni poslovnog odnosa ili transakcije klijenta, kao i redovno praćenje njegovog poslovanja, u slučajevima i na način propisan Zakonom
- (2) Prilikom provedbe mjera iz stava (1) ovog člana, obveznici su dužni provjeriti da li je osoba koja djeluje ili tvrdi da djeluje u ime klijenta za to i ovlaštena, te u skladu sa odredbama iz Zakona i ove odluke, utvrditi i provjeriti identitet te osobe.
- (3) Standardne mjere identifikacije i praćenja primjenjuju se na klijente srednjeg rizika ili povremenu transakciju za koju obveznici procijene da predstavlja srednji rizik.

Član 21.

Pojačane mjere

- (1) Obveznici su dužni primijeniti pojačane mjere identifikacije i praćenja klijenta u odnosu na pojedini poslovni odnos ili povremenu transakciju za koju je Zakonom ili NRA ili procjenom obveznika utvrđen visok nivo rizika.

- (2) Pojačane mjere identifikacije i praćenja obveznici su dužni primijeniti i u slučaju transakcija koje su: složene, neobično velike, imaju neobičan uzorak provedbe ili nemaju očitu ekonomsku ili zakonitu svrhu.
- (3) Pojačane mjere identifikacije i praćenja pored standardnih mjera, obuhvataju i dodatne mjere koje su obveznici dužni poduzeti u slučajevima iz stava (1) ovog člana, kao i u drugim slučajevima kad procijene da, zbog prirode poslovnog odnosa, načina vršenja transakcije, vrste transakcija, vlasničke strukture klijenta, odnosno drugih okolnosti povezanih sa klijentom ili transakcijom, postoji ili bi mogao postojati visok rizik od pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje.
- (4) Obveznici su dužni svojim internim aktom definisati koje će pojačane mjere poduzimati i u kojem obimu će pribavljati dodatne podatke i vršiti dodatnu provjeru prikupljene dokumentacije u svakom konkretnom slučaju. Vrsta dodatnih mjera koje će obveznik poduzeti treba da bude temeljena na faktorima rizika po osnovu kojih je klijent, poslovni odnos, transakcija, usluga ili kanal distribucije ocijenjeni visokim rizikom.

Član 22.

Verifikacija identiteta klijenta

- (1) Potvrdu, odnosno verifikaciju prikupljenih podataka i informacija o klijentu i stvarnom vlasniku klijenta obveznici su dužni obezbijediti vršenjem uvida i pribavljanjem dokumentacije u kojoj su zapisani prikupljeni podaci i informacije o klijentu i stvarnom vlasniku klijenta ili na drugi način propisan Zakonom.
- (2) Obveznici su obavezni da, osim za klijenta, izvrše identifikaciju i verifikaciju identifikacije i lica koja djeluju u ime ili za račun klijenta.
- (3) Prilikom identifikacije lica iz st. (1) i (2) ovog člana obveznici su dužni da pribave original ili ovjerenu kopiju dokumentacije u kojoj su zapisani prikupljeni podaci i informacije o klijentu, ili da sačine kopiju iste u vidom u original ili ovjerenu kopiju, kojom se smatra i elektronski dokument.
- (4) Ukoliko je obveznik prilikom provedbe mjera identifikacije sačinio kopiju identifikacionog dokumenta dužan je na kopiji, u papirnom ili elektronskom obliku, obezbijediti zapise o vremenu kada je identifikacija izvršena, te ime i prezime zaposlenika koji je izvršio identifikaciju.

Član 23.

Primjena principa proporcionalnosti

- (1) Prilikom utvrđivanja zahtjeva prema klijentima u postupku provedbe mjera identifikacije i praćenja aktivnosti i transakcija klijenata obveznici su dužni primjenjivati i princip proporcionalnosti. Primjenom principa proporcionalnosti obveznici trebaju osigurati da mjere koje će poduzimati moraju biti potrebne i adekvatne za postizanje željenog cilja.
- (2) U postupku utvrđivanja zahtjeva iz stava (1) ovog člana obveznici su dužni osigurati da primjena principa proporcionalnosti ne utječe na ostvarivanje ciljeva zakonskih zahtjeva i zahtjeva ove odluke u pogledu sveobuhvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema upravljanja rizikom od pranja novca finansiranja terorističkih aktivnosti.

Član 24.

Princip "upoznaj svog klijenta" i formiranje profila klijenata

- (1) U svakodnevnom poslovanju i odnosima sa klijentima, obveznici moraju saznati i upoznati klijentove aktivnosti, u potpunosti razumjeti njihovo poslovanje, upoznati finansijske i

platežne navike, vrste poslovnih odnosa koje klijenti imaju i upoznati njihove poslovne kontakte, njihove domaće i međunarodne tržišne prakse, uobičajene izvore sredstava koja se koriste u poslovnom odnosu, korištenih valuta, učestalost i veličine odnosno obime transakcija te pribaviti bitne informacije i dokumentaciju o klijentovim poslovnim vezama i novčanim tokovima. Obveznici su naročito dužni da:

- a) prate da li su aktivnosti klijenta u skladu sa svrhom i namjenom poslovnog odnosa uspostavljenog između klijenta i obveznika; u slučaju pravnih lica upoznaju vlasničku strukturu pravnog lica, ovlaštene izvršne donosiocice odluka i sve one koji su pravovaljano ovlaštene da djeluju u njihovo ime;
 - b) obavežu svoje klijente da im unaprijed i na vrijeme dostavljaju informacije i dokumentaciju o očekivanim i namjeravanim promjenama oblika i obavljanja svojih poslovnih aktivnosti;
 - c) osiguraju da dokumentacija, podaci i informacije prikupljeni u okviru procesa identifikacije i praćenja bude ažurna i relevantna, putem vršenja uvida u postojeće evidencije, naročito za kategorije klijenata visokog rizika;
 - d) posebnu pažnju posvete dobro poznatim klijentima i javnim ličnostima i osiguraju da njihovo eventualno nezakonito ili sumnjivo poslovanje ne ugrozi reputaciju obveznika.
- (2) Aktivnosti redovnog praćenja obveznici ne mogu povjeriti trećem licu.
- (3) Na osnovu elemenata iz stava (1) ovog člana obveznici su dužni da formiraju i profil svojih klijenata. Ovaj profil će biti sadržan u posebnom registru profila klijenata, a kako to obveznici urede. Utvrđeni profil klijenata obveznici će koristiti kao indikator u praćenju poslovanja sa klijentima za utvrđivanje:
- a) urednosti i kontinuiteta u poslovnim odnosima između obveznika i klijenata;
 - b) neuobičajenog ponašanja i odstupanja od klijentovih profiliranih ponašanja u cilju pokretanja odgovarajućih mjera.

Član 25.

Neuobičajene transakcije

- (1) Obveznici su dužni uspostaviti sveobuhvatne kontrole za otkrivanje složenih, neuobičajeno velikih transakcija ili neuobičajenih obrazaca obavljanja transakcija koje nemaju jasno vidljivu ekonomski ili pravno osnovanu namjenu, odnosno nisu usaglašene ili su nesrazmjerne uobičajenom, očekivanom poslovanju klijenta.
- (2) Obveznici su dužni da zahtijevaju od klijenata objašnjenje za svaku uočenu značajniju promjenu ponašanja.
- (3) U slučaju da klijenti ne mogu dati ili daju neuvjerljivo i neargumentirano objašnjenje obveznici takvo ponašanje treba da smatraju sumnjivim i da aktiviraju dodatne mjere za detaljnije istraživanje uključujući i slanje izvještaja o sumnjivim aktivnostima klijenta FOO.
- (4) Obveznici su, u vezi s transakcijama odnosno sredstvima iz stava (1) ovog člana, dužni najmanje utvrditi osnov i svrhu transakcija, provjeriti podatke o izvoru sredstava i djelatnosti klijenta i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa s klijentom i, ako ne utvrde da se radi o sumnjivoj transakciji, o tome sačiniti službenu zabilješku u pisanoj ili elektronskoj formi, koju čuvaju kako bi bila dostupna na zahtjev FOO-a i Agencije.
- (5) Neobična i neuobičajena ponašanja koja čine osnov za sumnju, pored ostalih, su:
 - a) neočekivana promjena u finansijskom ponašanju klijenta koja se ne može objasniti poslovnim ili finansijskim motivima;
 - b) neočekivana pojava novog lica, posla i/ili geografskog područja koja odstupaju od već poznatog načina i vrste poslovanja, poslovne i finansijske mreže klijenta o kojima je obveznik upoznat;

- c) posebna karakteristika neke transakcije koja se ne uklapa u uobičajenu praksu klijenta;
 - d) upotreba sredstava za računa klijenta za svrhu koja nije uobičajena i obuhvaćena aranžmanom obveznika i klijenta;
 - e) objašnjenje transakcije od strane klijenta nije uvjerljivo i izgleda lažno;
 - f) kada se učestalo ponavljaju transakcije u iznosima koji su ispod iznosa zakonom propisanog za izvještavanje i prijavu FOO;
 - g) kada klijent zatvara svoj račun uzimanjem cjelokupnog iznosa u gotovom novcu ili distribucijom tog iznosa na više manjih iznosa na više novootvorenih računa;
 - h) kada zaposlenici obveznika nemaju jasne dokaze da se radi o nezakonitim aktivnostima, ali imaju sumnju da takva mogućnost postoji.
- (6) Ako obveznici u vezi s transakcijama odnosno sredstvima iz stava (1) ovog člana nakon provedene analize utvrde razloge za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti, dužni su o tome izvijestiti FOO na način i u rokovima propisanim Zakonom.

Član 26.

Praćenje s ciljem sprečavanja pranja novca

- (1) Obveznici su dužni da provode aktivnosti stalnog praćenja transakcija i aktivnosti klijenata kao osnovni aspekt efikasnih mjera za upoznavanje svog klijenta, te da osiguraju sredstva ili instrumente, načine i sveobuhvatne kontrole za otkrivanje koje se transakcije ne uklapaju u takvu prirodu ponašanja i da tim aktivnostima efikasno kontrolišu i minimiziraju svoj rizik u poslovanju sa klijentima.
- (2) Obim do kojeg obveznici razvijaju praćenje transakcija i aktivnosti klijenata svojih klijenata mora da bude prilagođen potrebama adekvatne osjetljivosti na rizik. Za sve transakcije i klijente obveznici su dužni da uspostave takav sistem koji će omogućiti otkrivanje svih neobičnih, neuobičajenih i sumnjivih vrsta transakcija i aktivnosti.
- (3) Obveznici su dužni da uspostave sveobuhvatne kontrole i praćenje transakcija i aktivnosti klijenata u ovisnosti od prirode, veličine i složenosti poslovanja obveznika, kao i od procijenjenog rizika kom je obveznik izložen u svom poslovanju.

Član 27.

Praćenja transakcija i aktivnosti klijenata

- (1) Da bi osigurali ispunjenje ciljeva iz člana 26. ove odluke obveznici su dužni da:
 - a) definišu vrste transakcija i aktivnosti koje moraju da upozore obveznika da postoji mogućnost da klijenti obavljaju neke neobične, neuobičajene ili sumnjive transakcije;
 - b) definišu vrste transakcija koje po svojoj prirodi prvenstveno nemaju ekonomski ili pravni smisao;
 - c) definišu koje transakcije će pratiti u realnom vremenu, a koje mogu biti predmet naknadnog praćenja (definišu učestalost naknadnog praćenja transakcija) pri čemu je obveznik dužan da odredi i okolnosti koje ukazuju na visok rizik, a koje će primjenjivati pri utvrđivanju transakcija koje će pratiti u realnom vremenu;
 - d) pored obaveza iz tačke c) ovog stava, obveznici su dužni i da redovno, najmanje jednom kvartalno, provjeravaju izvršene transakcije po osnovu slučajnog uzorka, nezavisno od toga da li su praćene u realnom vremenu ili su bile predmetom naknadnog praćenja, kako bi se uvjerio u pouzdanost i primjerenost uspostavljenog sistema praćenja transakcija;
 - e) uspostave limite transakcija, te provjere sve transakcije koje prekoračuju uspostavljene limite;

- f) sačine zvaničnu što sveobuhvatniju listu primjera sumnjivih transakcija i primjera i načina mogućih oblika pranja novca.
- (2) Obveznici su dužni uspostaviti adekvatan informacioni sistem koji će omogućiti kreiranje knjigovodstvene i vanknjigovodstvene dokumentacije i evidencija sa svim podacima koji na zadovoljavajući način opisuju nastali poslovni događaj koji će biti dovoljan alat za vršenje analize i praćenja prometa po računu, odnosno svih klijentovih poslovnih aktivnosti.

Član 28.

Pojačane mjere praćenja

- (1) Za poslovne odnose, proizvode i usluge koji predstavljaju visok rizik obveznici su dužni da primijene pojačane mjere praćenja.
- (2) Da bi identifikovali kategoriju poslovnog odnosa, proizvoda i usluge sa visokim nivoom rizika potrebno je da obveznici uspostave i set ključnih pokazatelja prema kojima će se poslovni odnosi kategorizirati u ovu grupu, uzimajući u obzir podatke o historiji i saznanjima o klijentu kao što su izvor sredstava koja se koriste u poslovnom odnosu, vrstu i prirodu samih transakcija, zemlja porijekla klijenta i drugo.
- (3) Za poslovne odnose, proizvode i usluge koji predstavljaju visok rizik obveznici su dužni da:
- a) kreiraju adekvatan sistem za upravljanje informacijama kojim će osigurati da najviše rukovodstvo i odgovorni zaposlenici obveznika za praćenje usklađenosti rada obveznika sa zahtjevima propisanim Zakonom i propisima u ovoj oblasti pravovremeno imaju potrebne informacije za identifikaciju, efikasno praćenje aktivnosti klijenata, proizvoda i usluga koje klijenti koriste. Ovaj sistem treba da obuhvati najmanje:
- i. izvještavanje o dokumentaciji koja nedostaje za potpuno sigurnu identifikaciju klijenata,
 - ii. izvještavanje o neobičnim, neuobičajenim i sumnjivim transakcijama i aktivnostima klijenata,
 - iii. izvještavanje o sveobuhvatnim informacijama o ukupnim poslovnim odnosima klijenata sa obveznikom.
- b) osiguraju da najviše rukovodstvo obveznika dobro poznaje situaciju klijenata koji predstavljaju visok rizik, da prikuplja i cijeni i informacije koje se mogu dobiti od drugih obveznika, te od domaćih i međunarodnih institucija koje imaju nadležnosti u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Značajne transakcije ovih klijenata treba da budu odobrene od strane najvišeg rukovodstva obveznika.

Član 29.

Primjena međunarodnih restriktivnih mjera

- (1) Obveznici su dužni, u cilju borbe protiv finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje, pravovremeno provoditi restriktivne mjere po osnovu međunarodnih pravno obavezujućih odluka Ujedinjenih naroda i nadležnih tijela u Bosni i Hercegovini (BiH) te informisati nadležne institucije i blokirati finansijska sredstva lica za koje obveznici znaju ili sumnjaju da su obuhvaćeni restriktivnim mjerama.
- (2) Najveću pažnju obveznici treba da posvete:
- a) provjerama da li se sredstva iz zakonskih izvora ili poslova u većem ili manjem dijelu usmjeravaju u podržavanje terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje;
 - b) primjeni sveobuhvatne kontrole za sprečavanje finansiranja terorista, terorističkih organizacija i s njima povezanih lica;

- c) aktivnostima stalnog praćenja promjena unosa na listama lica obuhvaćenih restriktivnim mjerama donesenim od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i nadležnih domaćih institucija;
 - d) aktivnostima otkrivanja stvarnog identiteta i/ili svrhe naročito malih transfera kada svrha transfera i/ili pošiljalac i/ili primalac nisu jasno navedeni;
 - e) slučajevima kada se malom klijenata račun neočekivano prazni;
 - f) slučajevima pranja novca u kojima se prima ili šalje novac elektronskim putem, a popraćeni su neobičnim ili neobičajenim aspektima, kao što su veličina iznosa, zemlja u koju se novac šalje, zemlja porijekla podnosioca naloga, vrsta valute i sl.;
 - g) neprofitnim i dobrovoljnim organizacijama naročito ako obavljanje aktivnosti nije u saglasnosti sa registrovanom djelatnosti; ako izvor sredstava nije jasan, te ako organizacija prima sredstva iz neobičnih i sumnjivih izvora.
 - h) praćenju unosa na listi robe dvojne namjene koju objavljuju nadležne institucije u zemlji i inostranstvu;
 - i) praćenju transakcija i aktivnosti klijenata čija djelatnost uključuje proizvodnju i promet roba dvojne namjene
- (3) Praćenjem transakcija i aktivnosti klijenata obveznici moraju utvrditi da li su klijenti, odnosno da li su lica koja su nalogodavci ili korisnici u transakcijama koje se izvode bez uspostave poslovnog odnosa, lica koja su obuhvaćena restriktivnim mjerama koje je donijelo Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda i nadležne domaće institucije.
- (4) U slučajevima kada lica iz stava (3) ovog člana pokušaju uspostaviti poslovni odnos sa obveznikom ili kada su postojeći klijenti, obveznici su dužni izvršiti privremeno zamrzavanje sredstava i raspolaganja proizvodima i uslugama koje koristi kod obveznika i o tome izvijestiti nadležne institucije.

V. Upravljanje rizikom

Član 30.

Procjena rizika, opšte odredbe

- (1) Obveznici su dužni uspostaviti sveobuhvatan proces upravljanja rizikom što uključuje prepoznavanje faktora rizika i redovne procjene rizika;
- (2) Obveznici su dužni procijeniti:
 - a) rizik kojem su izloženi zbog prirode i složenosti svog poslovanja (procjena rizika cjelokupnog poslovanja),
 - b) rizik kojim su izloženi zbog uspostavljanja poslovnog odnosa ili provedbe povremene transakcije (pojedinačne procjene rizika).
- (3) Procjena rizika iz stava (1) ovog člana treba se sastojati od dva povezana koraka, utvrđivanja faktora rizika i procjene rizika.
- (4) Prilikom procjene ukupnog nivoa rezidualnog rizika povezanog s njihovim poslovanjem i pojedinačnim poslovnim odnosima ili povremenim transakcijama obveznici trebaju uzeti u obzir nivo inherentnog rizika i kvalitetu kontrola, te druge faktore smanjenja rizika.
- (5) Obveznici su dužni evidentirati i dokumentovati svoju procjenu rizika cjelokupnog poslovanja i pojedinačne procjene rizika, kao i sve promjene tih procjena rizika na način koji obveznicima i nadležnim organima omogućava da razumiju kako i zašto su procjene provedene na određeni način.
- (6) Obveznici moraju da budu sigurni da procjena rizika odražava njihovo razumijevanje rizika i da to mogu dokazati nadležnim organima.

Član 31.

Ažuriranje procjena rizika

- (1) Obveznici su dužni uspostaviti sisteme i kontrole kako bi stalno preispitali procjene rizika cjelokupnog poslovanja pojedinačne procjene rizika te osigurati da njihova procjena rizika bude ažurna i odgovarajuća.
- (2) Sistemi i kontrole obveznika iz stava (1) ovog člana trebaju najmanje da sadrže:
 - a) datum za svaku kalendarsku godinu na koji će se provesti ažuriranje procjene rizika cjelokupnog poslovanja, te datum određen na temelju osjetljivosti na rizik za pojedinačnu procjenu rizika kako bi se osiguralo uključivanje novih rizika ili rizika u nastajanju. Ukoliko obveznik prije ovog datuma sazna za pojavu novog rizika dužan je isti analizirati i obuhvatiti pojedinačnim procjenama rizika i procjenama rizika cjelokupnog poslovanja;
 - b) evidenciju o svim relevantnim pitanjima koja bi mogla utjecati na procjene rizika, kao što su interni izvještaji o sumnjivim transakcijama, neusklađenosti i informacije koje potječu od zaposlenika koji rade u direktnom kontaktu s klijentima i drugo.
- (3) Obveznici su dužni osigurati sisteme i kontrole za utvrđivanje rizika u nastajanju i procjenu tih rizika te ih prema potrebi blagovremeno uključiti u svoje procjene rizika cjelokupnog poslovanja i pojedinačne procjene rizika.
- (4) Sistemi i kontrole iz stava (3) ovog člana trebaju minimalno obuhvatiti:
 - a) postupke kojima se osigurava da se interne informacije, kao što su informacije dobivene u okviru stalnog praćenja poslovnih odnosa i aktivnosti klijenata, redovno preispituju kako bi se utvrdili trendovi i novonastala pitanja u vezi s pojedinačnim poslovnim odnosima i poslovanjem obveznika;
 - b) postupke kojima se osigurava da obveznici redovno preispituju relevantne izvore informacija;
 - c) saradnju s predstavnicima drugih djelatnosti i nadležnim organima (npr. okrugli stolovi, konferencije i obuka) te postupke kojima se relevantnim zaposlenicima daju povratne informacije.
- (5) Postupci iz stava (4) tačke b) ovog člana u pogledu procjena rizika cjelokupnog poslovanja trebaju minimalno obuhvatiti:
 - a) upozorenja i izvještaje nadležnih organa;
 - b) tematske preglede i slične publikacije koje izdaju nadležni organi;
 - c) postupke za prikupljanje i preispitivanje informacija o rizicima, posebno rizicima povezanima s novim kategorijama klijenata, država ili geografskih područja, novim proizvodima, novim uslugama, novim kanalima distribucije, te novim sistemima i kontrolama usklađenosti.
- (6) Postupci iz stava (4) tačke b) ovog člana u pogledu pojedinačnih procjena rizika trebaju minimalno obuhvatiti:
 - a) upozorenja o terorističkim prijetnjama i režimima finansijskih sankcija, ili njihovim izmjenama, i to čim se objave ili priopće, kojima se osigurava da se po njima postupa ako je to potrebno;
 - b) izvještaje medija koji su važni za sektore ili države odnosno geografska područja u kojima obveznici aktivno posluju.
- (7) Učestalost sveobuhvatnih preispitivanja svoje metodologije procjene rizika cjelokupnog poslovanja i pojedinačne procjene rizika obveznici trebaju provoditi na temelju osjetljivosti na rizik.

Član 32.

Procjena rizika cjelokupnog poslovanja obveznika

- (1) Procjena rizika cjelokupnog poslovanja treba pomoći obveznicima da utvrde područja u kojima su izloženi riziku te koji n bi područjima poslovanja u svojoj borbi protiv rizika trebali dati prednost.
- (2) Obveznici su dužni da identifikuju svaki segment svog poslovanja, tj. vrstu, obim i složenost svog poslovanja, sve postojeće i nove proizvode, usluge, procese, aktivnosti i postupke kako bi procijenili u kojem segmentu poslovanja se može pojaviti prijetnja od pranja novca, finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje, kao i da adekvatno procijene negativne posljedice koje bi mogle da nastanu iz tog izvora rizika, te njihovo potencijalno dejstvo na realizaciju ciljeva poslovanja obveznika.
- (3) Obveznici trebaju osigurati da je njihova procjena rizika cjelokupnog poslovanja prilagođena njihovom poslovnom profilu i da se istom uzimaju u obzir faktori i rizici specifični za poslovanje obveznika. Ukoliko je obveznik dio grupe koja sastavlja procjenu rizika na nivou grupe, obveznici trebaju razmotriti da li je procjena rizika na nivou grupe dovoljno precizna i specifična da odrazi poslovanje obveznika i rizike kojima je isti izložen zbog povezanosti grupe s državama i geografskim područjima te prema potrebi dopuniti procjenu rizika na nivou grupe.
- (4) Na osnovu procijenjene vjerovatnoće pojave rizika i procijenjenih negativnih posljedica, obveznici su dužni utvrditi nivo izloženosti riziku za svaki segment svog poslovanja.
- (5) Procjenu rizika u odnosu na svoje cjelokupno poslovanje obveznici su dužni temeljiti na svim relevantnim informacijama, te najmanje jednom godišnje istu ažurirati i dostaviti Agenciji.

Član 33.

Analiza rizika i faktori rizika pojedinog poslovnog odnosa ili povremene transakcije

- (1) Obveznici su dužni uraditi analizu rizika kako bi prepoznali, procijenili, razumjeli i smanjili rizike kojima su izloženi ili bi mogli biti izloženi pri uspostavljanju ili održavanju poslovnog odnosa ili izvršenja određene povremene transakcije. Prilikom analize rizika obveznici trebaju uzeti u obzir faktore rizika koji se odnose na:
 - a) klijente;
 - b) proizvode, usluge ili transakcije;
 - c) države ili geografska područja;
 - d) kanale distribucije.
- (2) Analiza rizika iz stava (1) ovog člana treba da sadrži i druge faktore rizika koje su obveznici dužni identifikovati zbog specifičnosti svog poslovanja. Analiza rizika treba da bude dokumentovana i srazmjerna veličini obveznika, vrsti, obimu i složenosti njegovog poslovanja te su obveznici dužni istu redovno, najmanje jedanput godišnje, ažurirati.
- (3) Analiza rizika iz stava (1) ovog člana mora sadržavati i mjere, radnje i postupke koje obveznici poduzimaju u cilju sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje.
- (4) Obveznici su dužni analizu rizika iz stava (1) ovog člana usklađivati s pravilnicima i odlukama odnosno smjernicama koje donosi nadležni organ, te su prilikom sačinjavanja i ažuriranja iste dužni uzeti u obzir i NRA.
- (5) Na osnovu izvršene analize rizika za svaku grupu ili vrstu klijenta, odnosno poslovnog odnosa, usluge koju obveznik pruža u okviru svoje djelatnosti, odnosno transakcije, obveznik će klijenta u registru profila klijenata svrstati u jednu od sljedećih kategorija rizika:
 - a) kategoriju niskog rizika;

- b) kategoriju srednjeg rizika;
- c) kategoriju visokog rizika.

Član 34.

Ponderisanje faktora rizika

- (1) Obveznici su dužni sveobuhvatno sagledati sve identifikovane faktore rizika i aktivnosti povezane s poslovnim odnosom ili transakcijom. Kao dio te procjene, obveznici mogu odlučiti različito da ponderišu faktore rizika, u zavisnosti od njihovog pojedinačnog značaja, u kontekstu poslovnog odnosa ili transakcije.
- (2) Ponder koji je dodijeljen svakom od faktora rizika može se razlikovati u zavisnosti od konkretnog proizvoda, usluge ili klijenta, ali i u zavisnosti od pojedinačnih obveznika.
- (3) Prilikom ponderisanja faktora rizika obveznici obezbjeđuju da:
 - a) na ponderisanje ne utiče neopravdano samo jedan faktor rizika;
 - b) ekonomska razmatranja i razmatranja koja se odnose na dobit obveznika ne utiču na procjenu rizika;
 - c) ponderisanje faktora rizika ne dovodi do situacije da se nijedan poslovni odnos ne može svrstati u kategoriju visokog rizika;
 - d) kategorija rizika koja je utvrđena Zakonom ne može da se mijenja;
 - e) po potrebi, automatski generisana procjena rizika može da se mijenja na osnovu provedene analize procjene i pisanog obrazloženja ovlaštenog lica obveznika.
- (4) Ako obveznici ukupnu procjenu rizika za potrebe svrstavanja poslovnog odnosa ili transakcije u određenu kategoriju rizika vrše automatizovano, pri čemu sistem ne razvija obveznik, već ga obezbjeđuje treće lice, obveznici moraju da razumiju način funkcionisanja tog sistema, uključujući i način na koji se kombinuju faktori rizika kako bi se postigla ukupna ocjena rizika.

Član 35.

Procjena rizika pojedinog poslovnog odnosa ili povremene transakcije

- (1) Prilikom procjene rizika pojedinog poslovnog odnosa ili povremene transakcije obveznici su dužni uzeti u obzir relevantne parametre i faktore rizika kako bi mogli procijeniti rizike povezane s pojedinim poslovnim odnosom ili provođenjem povremene transakcije.
- (2) Parametri rizika iz stava (1) ovog člana trebaju minimalno obuhvatiti:
 - a) namjenu i predviđenu prirodu poslovnoga odnosa;
 - b) namjenu i svrhu transakcije;
 - c) vrijednost imovine koju klijent polaže, iznose i visinu obavljenih transakcija;
 - d) učestalost ili trajanje poslovnoga odnosa.
- (3) Prilikom izrade procjene rizika iz stava (1) ovog člana, obveznici će uzeti u obzir faktore koji mogu upućivati na potencijalno veći/manji rizik, koji su navedeni u smjernicama nadležnih organa.

Član 36.

Izvori informacija

- (1) Kako bi utvrdili rizik, obveznici se trebaju služiti informacijama iz različitih pouzdanih izvora, kojima se može pristupiti pojedinačno ili pomoću dostupnih komercijalnih alata ili baza podataka u kojima su objedinjene informacije iz nekoliko izvora.
- (2) Obveznici uvijek trebaju uzeti u obzir sljedeće izvore informacija:
 - a) popis visokorizičnih zemalja koji sastavljaju relevantne domaće i strane institucije;

- b) informacije koje na raspolaganje stavlja vlada, kao što su nacionalne procjene rizika koje provodi vlada, mišljenja o politici i upozorenja te obrazloženja odgovarajućeg zakonodavstva;
 - c) informacije koje dolaze od nadzornih organa, kao što su smjernice i obrazloženja data prilikom izricanja regulatornih mjera;
 - d) informacije nadležnih organa, kao što su izvještaji o prijetnjama, upozorenja i tipologije;
 - e) informacije dobivene u okviru početnih mjera identifikacije klijenta i stalnog praćenja aktivnosti klijenata.
- (3) Ostali izvori informacija koje obveznici trebaju uzeti u obzir, ali nisu ograničeni na iste, obuhvataju,:
- a) vlastita saznanja;
 - b) informacije subjekata iz istog sektora poslovanja, kao što su tipologije i informacije o rizicima u nastajanju;
 - c) informacije civilnog društva, kao što su indeksi korupcije i izvještaji o državama;
 - d) informacije međunarodnih tijela za normizaciju, kao što su izvještaji o zajedničkoj evaluaciji ili pravno neobavezujuće crne liste;
 - e) informacije iz vjerodostojnih i pouzdanih javnih izvora;
 - f) informacije iz vjerodostojnih i pouzdanih komercijalnih organizacija, kao što su izvještaji o rizicima i obavještajni izvještaji;
 - g) informacije statističkih organizacija i univerziteta.
- (4) Vrstu i broj izvora obveznici trebaju odrediti na temelju procjene rizika, uzimajući u obzir prirodu i složenost svog poslovanja, ne ograničavajući se samo na jedan izvor za utvrđivanje rizika.

VI. Upravljanje izdvojenim rizicima

Član 37.

Poslovni odnosi sa bankama ili sličnim kreditnim institucijama sa sjedištem u inostranstvu (korespondentni poslovni odnosi)

- (1) Kod uspostavljanja korespondentnog odnosa s bankama i drugim sličnim kreditnim institucijama sa sjedištem u inostranstvu, obveznici su dužni da, pored radnji i mjera identifikacije i praćenja klijenta u skladu s procjenom rizika, pribave i dodatne podatke, informacije i dokumentaciju propisanu Zakonom.
- (2) Obveznici ne smiju uspostaviti ili održavati korespondentni odnos sa stranom bankom ili drugom finansijskom institucijom na osnovu kojeg ta institucija može koristiti račun kod obveznika tako što će svojim klijentima omogućiti direktno korištenje tog računa.
- (3) Obveznici ne smiju uspostaviti ili održavati korespondentne odnose sa fiktivnim bankama.
- (4) Obveznici ne smiju uspostaviti ili održavati korespondentne odnose s finansijskom institucijom za koju se zna da dopušta da se njezinim računima koristi fiktivna banka.
- (5) Zaposlenik obveznika koji uspostavlja odnos s korespondentnom bankom ili drugom finansijskom institucijom čije je sjedište u inostranstvu, provodi mjere pojačane identifikacije i praćenja, te je dužan prikupiti pisano odobrenja od najvišeg rukovodstva obveznika prije ulaska u takav odnos, a ako je taj odnos uspostavljen, ne može se nastaviti bez pisanog odobrenja najvišeg rukovodstva obveznika.

Član 38.

Politički eksponirana lica

- (1) Prilikom uspostavljanja poslovnih odnosa, vršenja povremenih transakcija i u toku trajanja poslovnog odnosa obveznici su dužni da definišu procedure koje će omogućiti utvrđivanje da li je klijent i/ili stvarni vlasnik klijenta politički eksponirano lice.
- (2) Obveznici su dužni da direktno od klijenta i/ili javnosti dostupnih registara i baza podataka prikupe podatke i informacije o klijentovoj političkoj eksponiranosti i kontinuirano ih ažuriraju.
- (3) U cilju utvrđivanja političke eksponiranosti obveznici poduzimaju sljedeće aktivnosti:
 - a) pribavljaju pisanu izjavu klijenta o tome da li je isti politički eksponirano lice, član uže porodice ili bliski saradnik politički eksponiranog lica;
 - b) koriste pouzdane i vjerodostojne elektronske baze podataka koje sadrže liste politički eksponiranih lica;
 - c) pretražuju javno dostupne podatke i drugo.
- (4) Iste mjere identifikacije i praćenja obveznici su dužni primijeniti u slučajevima kada su osnivači, stvarni vlasnici, lica ovlaštena za zastupanje i predstavljanje, te lica ovlaštena za raspolaganje sredstvima na računima klijenta pravnog lica politički eksponirana lica.
- (5) Kada je klijent i/ili stvarni vlasnik klijenta koji ulazi u poslovni odnos ili obavlja transakciju ili u čije ime zaključuje poslovni odnos ili obavlja transakciju politički eksponirano lice, obveznik će, u okviru mjera pojačane identifikacije i praćenja klijenta poduzeti sljedeće dodatne mjere:
 - a) prikupiti podatke da bi se utvrdio izvor imovine i izvor sredstava koja jeste ili će biti predmet poslovnog odnosa ili transakcije iz dokumenata i ostale dokumentacije koju je priložio klijent i/ili stvarni vlasnik klijenta;
 - b) zaposlenici kod obveznika koji provodi aktivnosti uspostavljanja poslovnog odnosa s klijentom osigurati će pisano odobrenje najvišeg rukovodstva obveznika prije nego što zaključe takvu vrstu poslovnog odnosa;
 - c) nakon stupanja u poslovni odnos, obveznik će pojačano i kontinuirano pratiti transakcije odnosno sredstva i ostale poslovne aktivnosti politički eksponiranog lica.
- (6) Ako obveznik utvrdi da je klijent ili stvarni vlasnik klijenta postao politički eksponirano lice u toku poslovnog odnosa, primijenit će radnje i mjere iz stava (5) ovog člana, a za nastavak poslovnog odnosa s tim licem pribavit će pisanu saglasnost najvišeg rukovodstva obveznika.
- (7) Mjere iz ovog člana provode se i za najbliže članove porodice i bliske saradnike politički eksponiranog lica.
- (8) Obveznici su dužni sa posebnom pažnjom pratiti sve poslovne aktivnosti koje kod obveznika obavlja politički eksponirano lice i obavještavati ovlašteno lice odmah i bez odlaganja, u slučaju da ocijene da su se promijenile okolnosti u vezi sa uobičajenim poslovnim aktivnostima politički eksponiranog lica.

Član 39.

Uspostava poslovnog odnosa bez fizičkog prisustva klijenta

- (1) Kada prilikom uspostavljanja poslovnih odnosa klijent ili zakonski zastupnik, odnosno lice koje je ovlašteno za zastupanje pravnog lica nije fizički prisutno kod obveznika, obveznici su dužni primijeniti pojačane mjere identifikacije, kako bi se umanjilo i kvalitetno upravljalo rizikom koji može biti prisutan zbog uspostave poslovnog odnosa na ovaj način.
- (2) Prilikom provedbe mjera iz stava (1) ovog člana obveznici su dužni, pored standardnih mjera identifikacije i praćenja klijenta, da primjene dodatne mjere, koje mogu uključivati:

- a) zahtijevanje dodatnih podataka, dokumenata i informacija na osnovu kojih se provjerava identitet klijenta, a koji se ne traže od ostalih klijenata;
 - b) ovjeravanje dostavljenih dokumenata;
 - c) nezavisno kontaktiranje klijenta od strane obveznika;
 - d) dodatnu provjeru prezentiranih isprava ili dodatna verifikacija podataka o klijentu, samostalno i/ili angažiranje specijalizovane firme za kontrolu i ocjenu klijenta;
 - e) zahtijevanje da se prvo plaćanje (uplata) obavi preko računa u ime klijenta kod nekog drugog obveznika koji ima istu obavezu da provodi slične standarde za kontrolu i ocjenu klijenta, a prije izvršenja drugih transakcija klijenta kod obveznika;
 - f) pribavljanje podataka i informacija o razlozima odsustva klijenta.
- (3) Ukoliko obveznik ne provede pojačane mjere identifikacije neće uspostaviti poslovni odnos sa klijentom koji nije fizički prisutan prilikom uspostave poslovnog odnosa.

Član 40.

Treće lice

- (1) U ispunjavanju zahtjeva identifikacije i verifikacije klijentovog identiteta obveznici se mogu osloniti na treće lice, ali krajnja odgovornost za ispunjenje uslova je na obveznika koji se oslanjaju na treće lice.
- (2) Obveznici su dužni prethodno provjeriti da li treće lice kojem će povjeriti provođenje mjera identifikacije klijenta ispunjava uslove propisane Zakonom.
- (3) Obveznici ne smiju prihvatiti obavljanje pojedinih radnji i mjera identifikacije klijenta preko trećeg lica ako je to lice uzvrdilo i provjerilo identitet klijenta bez njegovog prisustva.
- (4) Obveznici moraju osigurati da kopija dokumentacije sa identifikacionim podacima i informacijama na osnovu koje je treće lice izvršilo verifikaciju klijentovog identiteta bude dostavljena obvezniku, bez odlaganja.
- (5) Dokumentaciju o provedenoj identifikaciji i verifikaciji identiteta klijenta od strane trećeg lica obveznici čuvaju u skladu sa Zakonom.
- (6) Obveznici su dužni da sa trećim licem zaključe ugovor, kojim treba da definiše mjere i radnje identifikacije i verifikacije identiteta klijenta, koje treće lice treba poduzeti; definiše način i rokove dostave prikupljenih identifikacionih dokumenata i zaštitu tajnih i ličnih podataka.

Član 41.

Sprečavanje zloupotrebe tehnološkog razvoja

- (1) Obveznici su dužni da identifikuju i procijene rizike koji mogu nastati u vezi s razvojem novih proizvoda i novih poslovnih praksi, uključujući i nove mehanizme isporuke, i upotrebu novih tehnologija u razvoju ili metoda plaćanja, za nove i postojeće proizvode prije njihovog plasiranja ili korištenja.
- (2) Obveznici su dužni usvojiti politike i procedure i provoditi mjere koje su potrebne za sprečavanje zloupotrebe tehnološkog razvoja u svrhe pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.
- (3) U procesima upravljanja rizicima obveznici moraju utvrditi kriterije i postupke koji se odnose na nove proizvode, koji najmanje uključuju sljedeće:
 - a) osiguranje potrebnih tehničkih, organizacijskih i kadrovskih resursa neophodnih za procjenu rizika prije uvođenja ili upotrebe proizvoda, praksi ili tehnologija za uvođenje, primjenu i upravljanje rizicima koji proizilaze iz novih proizvoda;
 - b) definisanje ovlaštenja i odgovornosti za testiranje, odobravanje i verifikaciju novih proizvoda. Ukoliko analiza rizika pokaže da nisu obezbijeđeni adekvatni resursi za

- razumijevanje i upravljanje rizikom novog proizvoda, rukovodstvo obveznika je dužno da odloži uvođenje istog dok se ti resursi ne obezbijede;
- c) obveznici su dužni da kreiraju procedure i primjenjuju mjere ublažavanja rizika koji proizilazi iz razvoja nove tehnologije.
- (4) Politikama i procedurama iz stava (2) ovog člana obveznici su dužni definisati specifične rizike koji se odnose na uspostavljanje poslovnih odnosa, vršenja transakcija elektronskim putem, putem interneta i/ili internet platformi za plaćanje ili drugog interaktivnog kompjuterskog sistema, telefonskim putem ili putem drugih uređaja i instrumenata koji omogućavaju obavljanje transakcija bez fizičkog prisustva klijenta u prostorijama obveznika, pružanje usluga povezanih s digitalnom imovinom kao i korištenja elektronskih platnih kartica koje su povezane sa računima klijenata za plaćanja, uplate i podizanje gotovine.
- (5) U sklopu upravljanja ovim rizicima obveznici su dužni da:
- a) prilikom primjene novih tehnoloških dostignuća i novih proizvoda ili usluga, u skladu sa zakonom, pored standardnih mjera identifikacije i praćenja klijenta, primjenjuje dodatne mjere kojima se umanjuju rizici i upravlja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
 - b) obezbijedi da elektronske transfere i transfere koje vrše klijenti sa posebnih terminala putem slobodnih telekomunikacijskih linija (POS obveznika, elektronsko i internet bankarstvo), kao i za ostale transfere navedene u stavu (4) ovog člana, kroz čitav tok transfera prate identifikacioni podaci o nalogodavcu i korisniku, te svrsi transfera;
 - c) uspostavi, redovno pregleda i testira sigurnosne mjere i kontrole procesa i sistema;
 - d) primijeni sigurne i efikasne mjere autentifikacije za potvrdu identiteta i ovlaštenja klijenta;
 - e) obezbijedi da autentifikacija klijenta uključuje kombinaciju najmanje dva načina potvrđivanja klijentovog identiteta.
- (6) Prilikom vršenja ovih transfera obveznici su dužni obezbijediti poštivanje svih ovih obaveza kako za domaće, tako i za međunarodne transfere.
- (7) U slučajevima kada obveznik ne može obezbijediti potrebne identifikacione podatke i informacije o klijentima odbiće pružanje ovih vrsta usluga.

Član 42.

Iznajmljivanje sefova

- (1) Obveznici su dužni da provode sveobuhvatne mjere koje će omogućiti identifikaciju fizičkih lica i/ili pravnih lica klijenta, njihovih zakonskih zastupnika ili opunomoćenika, sa kojim uspostavljaju poslovni odnos po osnovu iznajmljivanja sefa. Bitan element ovih mjera mora da bude osiguranje mogućnosti za identifikaciju stvarnog vlasnika stvari u sefu.
- (2) Obveznici koji obavljaju djelatnost iznajmljivanja sefa dužni su prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa klijentom zaključiti ugovor o korištenju sefa i provesti Zakonom propisane mjere identifikacije klijenta, njegovog zakonskog zastupnika ili opunomoćenika.
- (3) Obveznici su dužni, prilikom svakog pristupa klijenta sefu, provesti mjere identifikacije i praćenja za svako fizičko lice koje pristupi sefu, bez obzira na to da li je on korisnik sefa prema ugovoru o sefu, odnosno njegov zakonski zastupnik ili opunomoćenik.
- (4) Obveznici su dužni voditi evidenciju o svakom pristupu sefu koja treba da sadrži identifikacione podatke o svakom licu koje je pristupalo sefu i datumu i vremenu pristupa sefu.

Član 43.

Skrbnički računi

- (1) Obveznici su dužni da provode sveobuhvatne mjere koje će omogućiti identifikaciju stvarnog korisnika ili vlasnika skrbničkog računa.
- (2) Obveznici su dužni utvrditi identitet i prikupiti zadovoljavajuće dokaze o identitetu svakog lica (posrednika, staratelja i zastupnika), ali i lica koga oni predstavljaju odnosno stvarnog korisnika ili vlasnika računa.
- (3) U slučajevima kada profesionalni posrednik otvara zbirni račun za više klijenata i u slučaju kada se otvaraju podračuni zbirnog računa, obveznici su dužni da utvrde identitet svih pojedinačnih klijenata.
- (4) U slučajevima koji slijede, obveznici su dužni da odbiju zahtjev za otvaranje računa:
 - a) kada posrednik nije ovlašten da pruži potrebne informacije o stvarnim vlasnicima sredstava, npr. advokati ograničeni kodeksom profesionalne tajne;
 - b) kada posrednik nije podvrgnut standardima kontrole i ocjene koji su ekvivalentni standardima postavljenim propisima u BiH.

Član 44.

Elektronski transfer novca ili druge imovine

- (1) Obveznici koji se bave elektronskim prijenosom novca ili druge imovine, odnosno pružaoци usluga plaćanja i naplate dužni su prikupiti tačne i potpune, zakonom propisane podatke o nalogodavcu i korisniku elektronskog transfera novca i druge imovine i uključiti ih u obrazac ili poruku koja prati elektronski transfer sredstava poslatih ili primljenih, bez obzira na valutu ili vrstu imovine.
- (2) Podaci o nalogodavcu i korisniku moraju pratiti elektronski transfer sve vrijeme prolaska lancem plaćanja, bez obzira na broj posrednika u lancu plaćanja.
- (3) Kada je nekoliko pojedinačnih elektronskih ili bankovnih transfera od jednog nalogodavca objedinjeno u zbirnu datoteku za prenos korisnicima, zbirna datoteka treba sadržavati neophodne i tačne informacije o nalogodavcu, kao i potpune informacije o korisniku elektronskog transfera.

Član 45.

Obaveze posrednika u prijenosu novca ili druge imovine

- (1) Obveznici koji posreduju u prijenosu novca ili druge imovine dužni su osigurati da se svi podaci o nalogodavcu i korisniku elektronskog transfera sačuvaju u obrascu ili poruci koja prati elektronski transfer.
- (2) Posrednik u prijenosu novca ili druge imovine dužan je da pristupom zasnovanom na procijeni rizika izradi procedure o postupanju u slučaju da elektronska poruka koja se koristi za prijenos novca ili druge imovine ne sadrži zakonom propisane podatke, o nalogodavcu ili korisniku elektronskog transfera.
- (3) Ukoliko prijenos novca ili druge imovine ne sadrži potpune podatke o nalogodavcu ili korisniku elektronskog transfera, posrednik u prijenosu novca ili druge imovine dužan je, a u skladu sa procijenom rizika da svojim aktima definiše kada će u takvoj situaciji:
 - a) odbiti prijenos novca ili druge imovine;
 - b) obustaviti prijenos novca ili druge imovine do prijema podataka koji nedostaju, koje je dužan da zatraži od drugog posrednika u tom prijenosu, odnosno od pružaoца platnih usluga platnoca;

- c) izvršiti daljnji prijenos novca ili druge imovine i istovremeno ili naknadno zatražiti podatke koji nedostaju od drugog posrednika u tom prijenosu, odnosno od pružaoca platnih usluga platioca.
- (4) Ukoliko pružalac platnih usluga često ne dostavlja tačne i potpune podatke o nalogodavcu i korisniku elektronskog transfera, posrednik u prijenosu sredstava je dužan da ga na to upozori i obavijesti o roku u kojem treba da se pridržava odredbi Zakona. Ukoliko se pružalac platnih usluga ni nakon ovog upozorenja i isteka roka ne dostavlja tačne i potpune podatke o nalogodavcu i korisniku elektronskog transfera, posrednik u prijenosu novca ili druge imovine dužan je da odbije buduće prijenose novca i druge imovine primljenih od tog pružaoca platnih usluga, odnosno da ograniči ili prekine poslovnu saradnju sa tim pružaocem platnih usluga.
- (5) U slučaju iz stava (4) ovog člana, posrednik u prijenosu novca ili druge imovine dužan je da razmotri da li nedostatak tačnih i potpunih podataka o nalogodavcu ili korisniku elektronskog transfera, zajedno sa drugim okolnostima, predstavlja osnov za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti, o čemu obavještava FOO ako utvrdi da postoji osnov sumnje pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti, a u suprotnom je dužan sačiniti pisanu službenu zabilješku, koju čuva u skladu sa Zakonom.

VII. Završne odredbe

Član 46.

Čuvanje dokumentacije

Informacije, podatke i dokumentaciju u vezi sa uspostavljenim poslovnim odnosom s klijentom, izvršenom povremenom transakcijom, izvršenim mjerama identifikacije i praćenja, kao i informacije i prateću dokumentaciju o ovlaštenim licima, stručnom osposobljavanju zaposlenih i provođenju interne kontrole obveznici su dužni čuvati na način i u rokovima propisanim Zakonom.

Član 47.

Prelazne i završne odredbe

- (1) Direktor Agencije će po potrebi, samostalno ili u saradnji sa drugim nadležnim organima, obveznicima davati preporuke ili uputstva ili smjernice za primjenu Zakona i propisa donesenih na osnovu njega.
- (2) Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 10/24).
- (3) Obveznici su dužni da usklade svoje politike i procedure sa ovom odlukom u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

Član 48.

Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Broj: U.O.-28-02/24
Sarajevo, 02.10.2024. godine

